Туђи хумор

НЕСЕБИЧАН ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК

— Имате ли чарапе исте овакве боје?

— Милер, Краузе, Шулце, Леман! Ходите брзо овамо и видите имамо ли чарапа исте овакве боје.

(„Münchner Illustrierte Presse", Минхен)

* * *

УСПОМЕНЕ

— Овде сам прошле године кажњен због превелике брзине.

(„L'Intransigeant", Париз)

* * *

НЕСПРЕТАН ДРЕСЕР

— Господе! Никако не може правилно да схвати дресуру...

(„Lustiger Sachse", Лајпциг)

Скупштина свршених ђака нижих пољопривредних школа

Скопље, 30 априла

Свршени ђаци нижих пољопривредних школа, запослени у државном монополу, имају своја удружења, чија се централна управа налази у Скопљу. У многим установама, нарочито у дуванским станицама, они су заступљени као службеници. Године 1937 основали су своје удружење које има задатак, као и слична сталешка друштва, да води бригу о материјалном и социјалном положају у коме се налазе чланови удружења.

Данас су они одржали своју годишњу скупштину на којој је претседавао г. Милорад Ђоровић, претседник удружења.

Директор државне ергеле „Душаново" инжењер г. Бора Атанацковић одржао је предавање о пољопривреди. Затим су делегати појединих удружења г. г. Филатовић, Пашић и Ивановић топло поздравили рад скупштине. Свечани део скупштине настављен је полагањем венца на споменике Блаженопочившег Краља Петра I и Александра. После тога учесници са скупштине направили су излет до „Душанова", где су разгледали државну ергелу и винарску задругу. Скупштина наставља рад.

Убиство у селу Петошевцима

Бања Лука, 30 априла

У затвор овдашњег Окружног суда спроведени су Адембег Ибрахимбеговић, посједник из Петошевца и његов седамнаестогодишњи син Шемшо. Они су оптужени да су 24 прошлог месеца убили 27-годишњег Бранка Јојића, из истог села. Истражни судија г. Мато Диндаревић утврдио је да је убиство извршио Шемшо на је на основу свог резултата пустио Адембега да се брани из слободе.

У вези са убиством у Петошевцима још увек влада велико узнемирење међу сељацима и жандарми врше надзор над имањем Адембега Ибрахимбеговића.

ОКО КЊИЖЕВНИХ НАГРАДА И НАГРАЂЕНИХ КЊИЖЕВНИКА

Две ствари су постепено нагубиле оштрину лика и контуре, и спиеле се. Ипак и сада је одвајкада, ствар са јавном сценом симболичног частвовања великог и заслужног човека. И има ствар, која није много вајкадашња, ствар нарадно или интимно предатог новчаног дара великом и заслужном човеку. Колико што смо изговорили ове две ствари, оне се саме собом размакле квалитативно. Духовним језиком говорећи, и још посебно са Аристотелом говорећи, има теорија и има пракса, при чему теорија стоји увек изнад праксе. Има, још по Аристотелу, „теоретски живот", то јест, моменти кад је човек срећан од тога што је у њему најактивније оно што је највише. Ако књижевник одликује симболично, то су за њега, и за све оне што око њега и кроз њега воли књижевност, то су за њих моменти теоретског живота, часови кад је у њима најактивније оно што је највише. Просто речено, има ту духовне екстазе, и треба да је има. Ако се међутим књижевник новцем обдари, то је ствар праксе; ту нема екстазе ни теоретског живота. Једно и друго има разумну и оправдану егзистенцију, али је једно једно, а друго друго. И можда није бескорисно растаити јасно оно што је двојако.

Код старих Грка и Римљана, почаст, или, ако се баш воли, слава мислиоцу, уметнику, јунаку, постављачу правде (ове врлине су у античко доба чиниле једну категорију) значила је метафизички момент, теорију, екстазу. То је био један засебно издвојен и издигнут тренутак егзистенције. Симболи за те издвојене тренутке егзистенције били су прости: венац од свеже зелени око чела; нарочити трубни знак из сребрне трубе пред пролазак слављеника; буктиња, и за њом миран и достојанствен ход онога коме буктиња приличи као знамен. Касније, у Средњем веку и затим, ствари се много измениле. Метафизика се повукла са агоре и форума, и увукла се у манастире, академије и лабораторије. Војници су тад постали обични плаћеници; а књижевници су били, ако не људи намерници, онда дворски кроничари и песници. Владари су одређивали плате и пензије, давали порубине и материјал за рад, чак и стручно постављали ранговe. У Паризу се чува своју ручно писани декрет Лујиа XIV, којим он додељује надржавање са 3000 ливара „Г. Шаплену, највећем француском песнику" док се Корнеју, истим декретом и без икакве краљевске рецензије, одређују 2000 ливара. Још касније, у такозвана модерна времена, дигао се императив о декретима новчаним, одоле. Емил Зола је писао о новцу уопште, на и о праву књижевника на новац, некако устанички; понегде скоро стилом који је сам одредио кад је о себи написао: „као ајкула ћу прождерати појаве мога времена, да би их после вратио прерађене." Још касније, у наша времена, ослила се парола праксе над теоријом свемоћно, и парола та гласи: елементарни нагон одржања своје егзистенције; право да имам; општа брига да ми се да. Дођуше, тамо негде и некад неки Лао Тсе опомињао је: „да са одвише јаком свешћу за одржање живота, почиње зло" — али данас није време Лао Тсеу, као ни венцу, ни трубном знаку, ни буктињи.

Ипак, не само зато што ни у једној држави нема довољно фондова да се новцем награде сви заслужни, писци и други, него и из других разлога, теорија непрестано надјачава праксу. Прво. Из разлога дубоког смисла саме идеје, да се, понекад, око заслужног уметника, јунака или мудраца створи момент чисто духовног стања и лепоте. Друго. Из разлога дубоке потребе свих људи да се понекад оно што је високо диг не још више, и подржи неколико тренутака у потпуној откинутости од света пролазног и практичног. Кад војник учини отаџбини услугу заборављајући да је жив и млад, он иде у метафизику стане мирно, чује из уста високог официра две реченице које му поручује отаџбина, поздрави, и враћа се на своје место са два динара у џепу колико је и имао. Кад авијатичари утакмичари прелетају кроз густу маглу страховите Алпе, живи добију значку, мртви заставу државну преко ковчега. Велики певачи и глумци дарују се цвећем. Најбољи питомац Војне школе добије сабљу, и има да се задужи за прво своје официрско одело. Вајари и сликари на светским изложбама добијају медаље уметничког ранга. Спортисти добијају пехар, симболично само; или, тамо негде у белом свету, узлети пред њима под облаке застава њихове далеке отаџбине. Понекад, у неким од ових случајева дарује се и новац; али превлађују, ако нису искључиви, моменти духовни, теоријски, симболски.

Остаје књижевници са искључиво новчаним наградама. Ј је Академија уметности! али и она дејствује углавном помоћу својих наградних фондова. Може ли новац бити частвовање талента, метафизички момент, дар духовној моћи? Не, не, и не. Новчани дар књижевнику, то је оправдана пракса, али само пракса. Новац је зарада, поштена и заслужена зарада пишћева, али само то и ништа више. Томас Ман, са својим огромним делом о праоцу Јакову, са тим величанственим романом о целом човечанству, зарадио је не само добивену Нобелову награду, него пео Нобелов фонд. Али тренутак частвовања његова духа лежи другде.

Зато што се заслужним писцима не може никада дати сва њихова зарада, поштена њихова зарада и праведна њихова зарада, вештачки се уде сило да се савременим новчаним даровима даје име „награда", да се та награда везује за имена великих и одличних људи, и тако се новцу дода нимбус духовности и симболства. Акт комбиновања. Новац не може бити ни част ни радост духу! Новац остаје материјално прихватање, и радост писца у практичном његову животу. Кад се Томас Ман буде вратио у домовину, и на једном великом стадиону га осмотре сто хиљада очију, и живи глас тог огромног талента и ума чују кроз ваздух милиони људи који књигу читају, онда ће Томас Ман доживети своју награду, па макар се вратио кући са две три своје луталичке паре у џепу. Наше је мишљење да моменте чисто духовних тренутака и екстаза око заслужних и великих људи треба враћати и неговати у целом свету, па и код нас. За венац и буктињу, како већ наговестисмо, нема данашњи свет фантазије; нема оног особитог духовног достојанства са којим се одједаред уме прекорачити у свет пренесености. Можда бисмо, ми, могли имати ретку и скупу значку Вука Караџића, за оне који граде језик мисленог, певајући, пишући. Можда три скупе значке Владике Раде: за језик, за мислилаштво, за поезију. И тако даље, и друго слично. Свечане академије, са многим и дуговечним говорима у којима мора бити фабуле и конвенције, него оно што нам треба за реформу. Можда би и у књижевности требало успоставити диван, једноставан, строг, рекла бих савршен војнички начин: збор; чета писаца; став мирно; из уста аутоитета једна две реченице *до дна исти нигог* суда и признања. Момент теоретског живота.

А у области новчаних дарова, тих, понављамо, поштено заграђених зарада, требало би оштрије извући пор ме. Основно правило: само писци са очигледно испољеним даром. Категорије: прво: млади људи, са талентом тек у развоју; са потребама физичког снажења и културног изграђивања; друго: сиромашни писци, без обзира на доба старости; треће болесни књижевници у тешким случајевима несреће. Ова прецизност важила би онда кад је награда само једна, или их је мало. Деси ли се, у датом отсеку времена, да је збринуто што је најпреча потреба у материјалном прихватању, долазе у обзир концентрични кругови књижевника уопште, дистинкција би имала да стоји. Таленту и духу је част и слава у симболу, а новац је део зараде за рад, напор и трошење човека. То двоје не би требало спајати ни онда кад се једном књижевнику хоће истовремено да приреди оно што је теорија и поклони оно што је пракса. Велико име, везано за неки фонд или награду, дејствује одвојено од новца. Сасвим одвојено! При првој награди из фонда Милана Ракића, овде потписани писац покушао је то да исткне. Ако би се престало опајати, а нарочито изједначивати оно што није једно, настао би већи број могућности одликовања; разноврсније би биле степени части и радости; лакше би било радити оцењивачима; и, природно и аутоматски би се груписало оно што је за младе почетнике; за израђене ликове; за сиромашне; за болесне; најзад оно што је безразлично за све.

Исидора Секулић

ПРЕГЛЕД КЊИГА

„ГОДИШЊИЦА НИКОЛЕ ЧУПИЋА"

Књ. XLIX, година 1940

У издању Николе Чупића излази сваке године научни алманах „Годишњица" са прилозима понајвише из наше културне и политичке историје. До сад је већ, са наниовијом свеском, изашло четрдесет и девет књига, на којима су сарађивали најистакнутији претставници наше националне науке и књижевности. Одличан материјал и резултати објављивани ту за време од преко пола века дају овоме алманаху цену и углед наших најбољих научних публикација.

Најновија књига „Годишњице" има ове прилоге: Др. Владимир Ћоровић: *Питање о хронологији у делима Св. Саве;* Др. Тихомир Ђорђевић: *Неколики самртни обичаји код Јужних Словена;* Мих. Ј. Динић: *Три француска путописца* XVI века у нашим земљама; Урош Џонић: *Павле Поповић;* и некролог Драгославу Јовановићу.

Уводни чланак г. Ћоровића веома је важан за нашу историску науку. У њему се, на седамдесет страна, поново расправља познато спорно питање о хронологији у делима Св. Саве. Чланак је посвећен Павлу Поповићу, очевидно у вези са закључцима до којих је дошао г. Ћоровић. Павле Поповић је нашме, мимо многе наше научнике који су се бавили овим питањем, био мишљења да се у датуме и наводе у Савиним делима може имати поверења. Он је најпре, за оне који су ове хронолошке податке приписивали каснијим преписивачима Савиних дела и због тога дозвољавали и могућност омашака, утврдио, на пример, да је студенички рукопис Савине биографије (из 1619 г.) „добар и пажљив и да његова младост не смета његовој вредности, а на основу Хиландарског типика и једног извода из Савине биографије учињене у XV веку, Поповић је „утврдио врло важну чињеницу, да хронолошке белешке у списима Св. Саве нису доцнији дометак у том препису из 1619 год., него да су се налазиле и у старијим рукописима и да су, према томе, аутентичне и Савине". Поповић је, дакле, имао да брани од неких историчара самога Саву, његове временске наводе који се односе на годину Немањина рођења, на године његова владања, на датум преноса његових моштију из Хиландара у Србију, на дужину његова бављења у Светој Гори, и др. Али Поповићева разлагања, која су се у ствари сводила претежно на тумачење Савина текста, без помоћи осталих историских извора о томе времену, — нису примљена у науци.

Г. Ћоровић се сад међутим у овој расправи у многоме слаже са Поповићем. Тамо где није на његовој страни, није ни против њега, јер историске чињенице, ни оне које Поповићеви противници наводе као аргументе својих теза, — не говоре јасно против Саве. А ако не говоре јасно против њега, оне су самим тим више на његовој страни него на страни оних који се њима служе. — Расправа г. Ћоровића је донекле и рехабилитација Поповићева мишљења о томе питању.

Прилог г. Ђорђевића, о самртним обичајима у Јужних Словена, пун је података и тумачења многих ситних обичаја који прате укоп мртваца. Чланак је, колико значајан за науку, толико и занимљив и за нестручњаке.

Г. Динић у своме раду приказује три француска путописца из XVI века, код нас мало познata, чији су писци полазећи из Венеције путовали у Цариград. Сва тројица ишли су од Дубровника старим путем до Новог Пазара, одакле су двојица кренула преко Копаоника, Ниша и Софије, а трећи преко Скопља, Ђустендила и Пловдива. Њихове белешке са пута по нашим крајевима, њихова запажања у обичајима, приликама и неприликама тадашњег нашег света, о градовима, селима, каравансерајима, — жива су и занимљива. Она ће свакако осталим историским изворима за ово време и ове крајеве додати корисне прилоге.

Најзад, важан је чланак г. Џонића о Павлу Поповићу. То је најисцрпније што је до сада написано о Поповићу; обухваћен је у главним потезима цео његов живот и рад. Иако писан непосредно после смрти Поповићеве, чланак је лишен некролошког тона, и биће несумњиво основ за доцнији рад на Поповићевој биографији, за студије о његовим делима и њиховој вредности, за одређивање значаја његове улоге у нашој књижевној науци. Г.

Велики пожар у околини Марибора

Марибор, 30 априла

Велики пожар појавио се новац у насељу Хотиње Вас у непосредној близини Марибора, који је четири богата домаћина оставио на улици. Причињена штета износи преко 300 хиљада динара. Ватросасне чете из Марибора и мариборског предграђа Потрежје стрчеле су да катастрофа не постане још већа и да не изгори цело насеље. Настрадала су имања Антона Броце, Јанеза Фингушта, Ане Лајтеб и Алојзе Лушеца. Пожар је изазвала намерно нека злочиначка рука.

МАЂАРСКИ ... ПРИКАЗАН Н...

На прошлого ... сајму Мађарска ... ну поред остал... дан лепо ловачки ... гајњавању коњск... Београдски ло... љубазношћу ма... нашем двору г. ... ђа и мађарск... ну трговину г. ... били су одобре... филм приказу... биоскопу „Ура... Ускрса од 9 до ...

На ову претст... мађарски посла... одазвао.

Овај дивни м... приказан пред ... нашег Ловачког ... београдских лов... фуновић, претсе... жена „Коларац... ђарског послани... филму, и уиме ... љу за што бли... ским ловцима ... ло унапређењу ...

Мађарски пос... кач-Бешењија о... и захвалио им ...

Г. Никола М... објасњио је публ... овога ловачког ...

У Босни је ... против поску... винског ...

На иницијатив... њера и архитека... овде је одржана ... свих заинтересо... жена и установа ... дискутује пробл... требне мере за ... цена грађевинск... абнормално по... питање целокуп... пост све године ...

На овој конфе... Мухамед Калић ... коме је изнео п... указао на тешк... јих данашње по... материјала може... ција у самом С... грађевинске сез... на, јер је предви... на динара које ... утрошити у град... милиона динара ... винским сезонам...

Међутим, прем... већ сада наглас... грађења у Сара... шта. Те појаве с... њење скоро све... ријала, а у неки... хова несташица.

Оваква ситуац... ђевинског матер... ста до потпуног... би у самом Сара... 4500—5000 радн... носно услед тес... цу 15—20.000 т... ва њихових пор...

Управа ф... повисила ... рад...

Управа текстил... тер и друг у Ма... своје раднике и ... убудуће поред ... ности у новцу ... од досадашњих ... на скупоћу. Ова... ког појединца д... ко стотина дин... ва фабрике скр... ница да гледају... ваћ који су до... тако да створе ... брика можда би... неко време усл... вина ограничи ...

ДОЛАЗИ Т...
ВАШ...
ЉУДЕВ...
ВЕЛЕТРГО...
Загреб, Тр...